herpy

VARANER

Varanus melinus

Varanus melinus er en middels stor, gul varan fra Sula-øyene i Indonesia. Voksne dyr er sterkt gule, og ungene er svarte med gule flekker. Arten krever et stort terrarium med basseng og svært varme solplasser, lever av insekter og virveldyr og er truet i naturen, så den passer bare for en erfaren holder.

Familie: Varanidae Engelsk: Banggai Island monitor Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**90-130 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**300 × 120 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-33 °C**
Varmeplass	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**24-26 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vann	**Vanndel** dybde 80 cm
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og virveldyr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**2-12 egg**
Inkubasjon	**164-171 dager** ved 28-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sterkt truet (EN)**

Om arten

Varanus melinus er en varan på 90-130 cm inkludert hale. Voksne dyr har en intens gul grunnfarge på hode, kropp, ben og hale med et mer eller mindre tydelig mørkt nettmønster på halsen, lemmene og haleroten. Tungen er lyserød, og undersiden er uten tegninger. Halen er sammentrykt fra sidene mot spissen og er ikke en gripehale. Artsnavnet *melinus* betyr kvedegul. Ungene er derimot svarte med tverrgående rekker av gule øyeflekker på ryggen. Etter hvert blir hode og hals gule, og de svarte kantene rundt flekkene blir tynnere og kan etterlate et uregelmessig nettmønster. Allerede ved omtrent fem måneders alder har ungene gule hoder og haler.

Snute-kloakk-lengden er hos voksne dyr rundt 40-51 cm. Hunner blir rundt 95 cm totalt (40 cm snute-kloakk og 55 cm hale), og hanner blir større, opptil rundt 128 cm.

Arten ble beskrevet i 1997 av Wolfgang Böhme og Thomas Ziegler ut fra dyr i dyrehandelen. Den hører til den gruppen av varaner som omfatter *V. indicus*, og kan forveksles med *V. indicus*, *V. jobiensis* og *V. doreanus*. *V. melinus* skiller seg ut ved den gule grunnfargen, den ensfarget lyserøde tungen, mangelen på blå eller turkis farge på halen og et lavt antall skjell rundt midten av kroppen. Arten er kjent i dyrehandelen og er fanget i stort antall, se avsnittet om helse.

Det er en art for den erfarne holderen. Voksne dyr trenger et stort terrarium eller et lite rom med basseng, de spiser dyr i musestørrelse hver uke, og dyrene kan leve mer enn åtte år i fangenskap. Den øvre grensen på 15 år i boksen er et anslag ut fra beslektede varaner av samme størrelse. Erfaringen med arten er begrenset, og kjønnsbestemmelse og kjønnsmodning er ikke kjent. Ta høyde for mange års utgifter til plass, fôr og strøm og for tid til daglig stell, og for at voksne dyr ofte ikke kan holdes sammen.

Utbredelse og leveområde

Varanus melinus finnes bare i Indonesia, på Sula-øyene på Molukkene øst for Sulawesi. Sikre funn fra naturen er kjent fra øyene Mangole og Taliabu. Andre øyer i området, blant annet Sanana, Banggai og Bowokan, er nevnt som mulige leveområder, men er ikke bekreftet ved feltarbeid.

Den første beskrivelsen oppga øya Obi som leveområde, fordi de første dyrene kom via handelen. Det ble senere rettet, og feltarbeid har bekreftet at arten ikke finnes på Obi. Funn fra Obi på kart over utbredelsen er derfor feil. Utbredelsen er liten, og noen databaser oppgir fortsatt Obi sammen med Sula-øyene.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i tropisk lavlandsskog. Den finnes i indre skoger på Taliabu med mange dipterokarper, men foretrekker trolig åpnere terreng borte fra mangrovebeltet framfor selve kystskogen. Levesettet i naturen er bare dårlig kjent.

Kosten i naturen består av insekter, amfibier og fugleegg. Klimaet er tropisk og fuktig med små svingninger i temperaturen året rundt. Det er det man skal etterligne: varme dager, bare et lite nattefall og høy luftfuktighet.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Et enkelt voksent dyr trenger minst 300 × 120 × 150 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Et par trenger rundt 400 × 100 × 150 cm, som kan deles i to like store halvdeler slik at dyrene kan skilles. Vanndelen kan være alt fra et kar på 70 liter til et basseng på 120 cm i diameter og 80 cm i dybden. Mål som bare er store nok for unger, er ikke nok for et utvokst dyr. Det praktiske valget er derfor et hjemmebygd terrarium, for eksempel av laminert tre, eller et helt rom.

Nyklekte unger kan bo i 60 × 100 × 75 cm og skal som halvårige flyttes til rundt 165 × 140 × 120 cm. Unge dyr kan også bo enkeltvis i glassterrarier på 100 × 50 × 60 cm og senere to eller tre sammen i 150 × 90 × 80 cm. Ungene vokser raskt og må flyttes opp i god tid.

Bruk grov furubark som bunn, i store anlegg oppå et lag grus. Innred med mange skjul av korkrør og korkbark, kraftige greiner og klatrbare vegger av grovt steinmateriale med forhøyde hvileplasser, og planter som Ficus og Pandanus. En hul trestamme eller trekasse til hvile og egglegging hører med. Bassenget skal være stort nok til at dyret kan svømme og dykke, og det skal være lett å tømme og rengjøre. Terrariet skal ha sikre dører, og varmelampene skal være skjermet, slik at dyret ikke kan brenne seg.

TEMPERATUR

Bakgrunnstemperaturen i terrariet er 26-33 °C om dagen, og solplassen under varmelampene skal nå 40-45 °C målt som overflatetemperatur med et IR-termometer. Bruk flere lamper, slik at det oppstår en stor temperaturgradient fra den varmeste plassen til et kjøligere hjørne. Regn med to varmelamper på 160 W per 200 × 100 × 150 cm terrarium, og i store anlegg en HQI-lampe på 400 W og flere lamper på 160 W.

Vannet skal holde minst 27 °C. Nattemperaturen er ikke kjent; et lite fall til rundt 24-26 °C passer for en tropisk lavlandsart. Mål med termometre både ved soleplassen, i bakgrunnen og nær bunnen.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være høy, rundt 60-80 % som hos beslektede arter i gruppen som omfatter *V. indicus*. Spray ungene daglig med regnvann; bassenget bidrar også til fukten. Sørg for god ventilasjon og skift vannet jevnlig. Eggene har andre krav, se under avl.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler seg mye. Gi UVB fra lysrør eller varmelamper med UVB, slik at dyret kan velge sin dose (Ferguson-sone 3). T5-rør på 80 W og varmelamper på 160 W som også gir UVB, passer, i store terrarier supplert med lamper på 300-400 W. UVB-utstyr skal skiftes etter produsentens angivelser, fordi UVB avtar før lyset.

Ha lyset på omtrent 12 timer og av 12 timer. Det skal være skygge og skjul, og solplassene plasseres slik at dyret kan klatre opp i varmen. Varmekildene skal være skjermet med gitter, slik at dyret ikke kan brenne seg.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten er kjøtteter. Voksne dyr får virveldyr (mus, fisk eller kyllingkjøtt) én gang i uken og innimellom insekter, særlig gresshopper og sirisser. Insekter, meitemark og voksmøllarver to ganger i uken og høyst én gang i uken virveldyr (mus, små rotter og enkelte ganger kyllinger eller fisk) fungerer også. Hakket oksehjerte blandet med egg og pudret med kalk kan gis som tilskudd. Rikelige mengder virveldyr gjør dyrene fete, så hold virveldyrene til høyst én gang i uken og la insekter fylle resten.

Tilby nyklekte unger sirisser etter fire til fem dager; de tar dem ofte først etter den tiende dagen. Et par uker senere kommer små nyfødte mus til. Deretter får de sirisser og gresshopper hver andre dag og en gang iblant en mus. Ungene er grådige, så fôr dem med pinsett slik at alle får like mye; noen vokser likevel raskere enn andre. Drys insektene med kalk.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Voksne dyr av denne størrelsen har tenner og klør som kan gi dype sår, og halen er sammentrykt og kan brukes til å slå. Hvor kraftig bitt og halesmell er hos akkurat denne arten, er ikke dokumentert. Gå rolig og forutsigbart til dyret, grip ikke etter det, og bruk lange hansker når det skal flyttes. Temming tar tid. Vask hendene etter berøring av dyr, terrarium og vann, fordi krypdyr kan bære salmonella.

To eller tre unge dyr kan holdes sammen uten konflikter, men blant voksne blir det største dyret dominerende og aggressivt mot de mindre, og bittskadene kan være dødelige i løpet av få dager. Hold derfor voksne dyr hver for seg. Et par kan bare holdes sammen hvis dyrene prøves ut og følges nøye, og i et terrarium som kan deles i to. Voksne hanner kan være aggressive.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder for kjønnsmodning og sikker kjønnsbestemmelse er ikke kjent for arten. Første kull kan komme så sent som ved sjuårsalderen, men det er ikke nødvendigvis den nedre grensen. Avlsdyr bør være fullt utvokst og i god kondisjon.

PARRING

Parringer er ikke knyttet til en bestemt årstid og er sett hele året, på bakken, på korkrør og rett under solplassen. Å sette hannen inn til hunnen utløser parringen, og hannen flyttes ut igjen etter omtrent to uker. Drektighet ses mest på en stigende, grådig appetitt og bare lite på kroppens omfang.

Prøv alltid ut om dyrene kan holdes sammen, og følg dem tett. Par helst ubeslektede dyr: egg med sammenvokste tvillinger og fostre med misdannet hodeskalle forekommer, og årsaken er ikke avklart.

EGGLEGGING OG KULL

Kullene er på 2-12 egg, og det går rundt 3-8 måneder mellom kullene. Sett en eggleggingskasse i terrariet. En hul trestamme på 80 × 50 × 25 cm, halvt fylt med torv, blader og et lag sphagnum, egner seg godt. Eggene er rundt 5-6 cm lange og 3-4 cm brede.

Flytt eggene straks etter legging, slik at hunnen ikke skader dem. Noen egg er ubefruktede eller utvikler seg ikke, så regn med tap.

INKUBASJON

Eggene legges oppå underlaget i plastbokser halvt fylt med vermikulitt og sand i forholdet 2:1 og vendes ikke. Åpningen på boksen dekkes med plastfolie for å holde luften mettet og holde fluer og kakerlakker ute, og folien tas av minst en gang i uken for å lufte ut.

Ved 29 °C klekkes eggene etter 164-166 dager, og ved 28,5 °C etter 168-171 dager. Egg som får en vedvarende bule, kan inneholde et dødt foster. Egg uten utvikling kan fjernes etter noen dager.

OPPDRETT AV UNGER

Ved klekkingen er ungene rundt 21-28 cm lange og veier 21-35 g, og de er svarte med gule flekker. Hold dem i glassterrarier med greiner, kork- og bambusrør, planter, drikkekar og furubark, og spray daglig med regnvann. Temperaturen skal være 26-32 °C med opptil 40 °C under soleplassene og UVB fra rør og varmelamper.

De tar sirisser etter ca. ti dager og senere små nyfødte mus. Etter 5,5 måneder måler de omtrent 37-40 cm og veier 41-55 g, og fargene begynner å skifte.

Helse og vanlige feil

Dyrene i handelen er ofte viltfangede. Arten har vært hardt fanget, og viltfangede dyr kan ha parasitter og være stresset og avmagret ved ankomsten. Det finnes også oppdrettede dyr, men tilbudet er lite. Hold nye dyr i karantene og la en veterinær med erfaring på krypdyr ta en avføringsprøve.

Typiske problemer hos holdte dyr er:

- Infeksjoner som bakteriell blodforgiftning, lungebetennelse og hudsykdommer samt store cyster i bukhulen.
- Bittskader mellom dyr som holdes sammen. Skill dem ved første tegn på uro.
- Fedme når virveldyr er hovedføden. Hold igjen med mus og rotter og gi insekter pudret med kalk.
- For lav varme eller for lite UVB, som gir dårlig appetitt og svekker skjelettet.
- Misdannelser og døde fostre i eggene når foreldrene er nært beslektet.

Huden felles i små biter og enkelte skjell uten en tydelig skiftesyklus. Et sunt dyr er oppmerksomt og aktivt om dagen og har en fyldig hale. Kontakt veterinær hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker sløvt. Husk håndhygiene: krypdyr kan bære salmonella.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.